فایەق زێدان: بڕیاری راگەیاندنی جەنگ بەگوێرەی دەستور تەنیا لە دەسەڵاتی دەوڵەتدایە

فایەق زێدان، سەرۆکی ئەنجومەنی باڵای دادوەریی عێراق رایدەگەیەنێت، بڕیاری راگەیاندنی جەنگ بەگوێرەی دەستور تەنیا لە دەسەڵاتی دەوڵەتدایەو راگەیاندنی جەنگ لەلایەن هەندێك لە گروپە چەکدارەکانەوە مەترسییەکی گەورەیە بۆ سەر دەوڵەت و کۆمەڵگە.

فایەق زێدان، سەرۆکی ئەنجومەنی باڵای دادوەریی عێراق، ئەمڕۆ هەینی، لە وتارێکدا رایگەیاند، راگەیاندنی جەنگ یەکێکە لە مەترسیدارترین بڕیارە سیادییەکان کە لە تەنیا لە دەسەڵاتی دەوڵەتدا بەگوێرەی دەستورو یاسا. لە عێراق دەستور ئەو بابەتەی بەوردی ڕێکخستوە بۆ ئەوەی خراپ بەکارنەهێنانی زامن بکرێت و هاوسەنگی لەنێوان پاراساتی دەوڵەت و سیستمی دیموکراسی بەدی بێت.

ئەوەشی خستۆتەڕو، دەستوری عێراق میکانیزمێکی رونی بۆ راگەیاندنی جەنگ داناوە بۆ ئەوەی بڕیارێکی وا بەشێوەیەکی تاکەکەسی و هەڕەمەکی نەدرێت بەڵکو پێویستی بە ڕێکاری دەستوری دیاریکراوە.

هێمای بۆ ئەوەش کردوە، راگەیاندنی جەنگ یاخود باری نائاسایی بەگوێرەی دەستور لەسەر داوای هاوبەشی سەرۆك کۆمار و سەرۆك وەزیران دەبێت کە ئەو داوایەش دەخرێتە بەردەم پەرلەمان بۆ پەسەندکردنی.

وەك فایەق زێدان رونیکردۆتەوە، مەرجی دەستوری بۆ پەسەندکردنی داوا هاوبەشەکە و راگەیاندنی باری جەنگ ئەوەیە کە دو لەسەر سێی ئەندامانی پەرلەمان بەڵێ دەنگی لەسەر بدەن. ئەو مەرجەش دەرخەری مەترسیداریی بڕیارەکەیەو ئامانج لێی گەرەنتیکردنی بونی سازانێکی نیشتیمانی فراوانە بەرلەوەی وڵات بچێتە نێو ململانێیەکی چەکدارییەوە.

هێمای بۆ ئەوەش کردوە، هەڵسوکەوتی هەندێك لە گروپە چەکدارەکان و هەوڵدانیان بۆ بڕیاردانی تاکلایەنە لە شەڕ و ئاشتی، هەڕەشەیەکی مەترسیدارە لەسەر سەروەریی دەوڵەت و سەقامگیریی کۆمەڵگەو دەبێتە مایەی پشێوی یاسایی و ئەمنی.

هەروەك وتوشیەتی، تاکڕەوی ئەو گروپە چەکدارانە لە راگەیاندنی باری جەنگی بەشێوەیەکی کرداری و لەڕێگەی ئەنجامدانی چەند چالاکییەك کە سروشتی جەنگیان هەیە، پێشێلکردنێکی ئاشکرای دەستورە، چونکە ئەو مافە تەنیا هی دەسەڵاتە دەستورییە یاسییەکانە کە نوێنەرایەتی ئیرادەی گەل دەکەن و لەنێو چوارچێوەیەکی یاسایی رێکخراودا کاردەکەن. کاتێك هەندێك لە گروپە چەکدارەکان ئەم جۆرە بڕیارانە دەدەن، ئەوا شکۆی دەوڵەت و بنەمای سەروەریی دەوڵەت لاواز دەکەن.

ئەوەشی وتوە، لەڕوی ئەمنیشەوە، ئەم تاکڕەوییە دەبێتە مایەی فرەیی ناوەندی بڕیاری سەربازی، ئەوەش دۆخێك لە پشێوی و ناسەقامگیری دروست دەکات و ئەگەری هەیە وڵات بەرەو ناکۆکی نێوخۆیی و ناوچەیی پەلکێش بکات بەبێ بونی سازانێکی نیشتمانی. هەروەك بەربڵاوی چەك لە دەرەوەی دەستی دەوڵەت ئەگەری رودانی پێکدادانی چەکداری لەنێوان لایەنە جیاجیاکانی نێو کۆمەڵگە زیاد دەکات.

ئاماژەی بەوەشداوە، لەڕوی سیاسیشەوە، ئەم رەفتارە هەڕەشەیە لە سیستمی دیموکراسی چونکە بەسەر دامەزراوە هەڵبژێردراوەکاندا بازدەدات و رۆڵیان پەراوێز دەخات. بۆیە بڕیارە ناڕەسمییەکان بۆ جەنگ رەنگە دەوڵەت روبەڕوی گۆشەگیریی نێودەوڵەتی یاخود سزا بکاتەوە.

فایه‌ق زێدان وتوشیه‌تی، له‌ڕوی کۆمه‌ڵایه‌تیشه‌وه‌، ئه‌م دۆخه‌ ره‌نگدانه‌وه‌ی نه‌رێنی له‌سه‌ر ژیانی هاوڵاتیان ده‌بێت و کاریگه‌ریشی له‌سه‌ر خزمه‌تگوزارییه‌ گشتییه‌کان و ئابوریی ده‌بێت به‌هۆی به‌رده‌وامیی گرژییه‌ ئه‌منییه‌کان.

جه‌ختیشی کردۆته‌وه‌، تاکڕه‌وی هه‌ندێك له‌ گروپه‌ چه‌کداره‌کان بۆ راگه‌یاندنی باری جه‌نگ، مه‌ترسییه‌کی گه‌وره‌یه‌ بۆ سه‌ر ده‌وڵه‌ت و کۆمه‌ڵگه‌، چونکه‌ هه‌ڕه‌شه‌ له‌ سه‌روه‌ریی نیشتمانی ده‌کات و سیستمی یاسایی لاواز ده‌کات. بۆیه‌ ده‌بێت چه‌ك ته‌نیا له‌ده‌ستی ده‌وڵه‌تدا کۆنترۆڵ بکرێت و رۆڵی دامه‌زراوه‌ ده‌ستورییه‌کان به‌هێز بکرێت له‌پێناو ئاسایش و سه‌قامگیری و بونیادنانی ده‌وڵه‌تێکی به‌هێز راوه‌ستاو له‌سه‌ر یاساو شه‌رعیه‌ت.